

załącznik do Uchwały
Nr
Rady Powiatu w Pile
z dnia

PROGRAM ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE PILSKIM NA LATA 2012-2014

Piła, 2012

Spis treści

1. Wstęp.....	2
2. Słownik pojęć użytych w programie	2
3. Podstawa prawna opracowania programu.....	4
4. Diagnoza stanu - piecza zastępcza w Powiecie Pilskim.....	4
5. Cele i kierunki działania	7

Wstęp

Jednym z ważniejszych priorytetów pomocy społecznej realizowanych przez powiat jest szeroko rozumiana pomoc osobom i rodzinom dysfunkcyjnym, które znalazły się w trudnej sytuacji oraz zagrożone są wykluczeniem społecznym.

Jednym z obowiązków powiatu jest zapewnienie opieki i wychowania dzieciom pozbawionym całkowicie lub częściowo opieki rodzicielskiej, w szczególności przez organizowanie opieki zastępczej, a także tworzenie i wdrażanie programów rozwojowych wspierających dziecko i rodzinę. To na powiecie spoczywa to jakże trudne zadanie, wiążące się z doбором rodzin zastępczych, na których spoczywać będzie misja wychowania młodych ludzi, którzy nie mają możliwości ani warunków dla dobrego rozwoju przebywając w środowisku naturalnym.

Rodzicielstwo zastępcze to jedna z najpiękniejszych misji jaką może podjąć każdy człowiek. Przyjąć do własnej rodziny nie swoje dziecko, ofiarować mu swą miłość i troskę. Wprowadzać je w dorosłe życie, dzielić z nim radości i smutki. To doprawdy jeden z wielkich darów jakie można ofiarować drugiemu człowiekowi; i na szczęście przybywa ludzi, którzy chcą podjąć tak szlachetną misję. Szkoda tylko, że proces ten przebiega wciąż za wolno i napotyka jeszcze na wiele przeszkód. Dlatego w interesie dzieci, w interesie zdrowego społeczeństwa, należy wspierać rozwój wszelkich form rodzicielstwa zastępczego.

Niniejszy dokument określający kierunki rozwoju pieczy zastępczej, opracowany przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pile powstał jako efekt dyskusji w zespole, wymiany informacji oraz szczególnego postępowania w obrębie ustalania celów i kierunków działania zmierzających do rozwoju pieczy zastępczej.

2. Słownik pojęć użytych w Programie.

Ileokroć w niniejszym dokumencie jest mowa o :

PROGRAMIE należy przez to rozumieć „ Program rozwoju pieczy zastępczej w Powiecie Pilskim na lata 2012-2014”

RODZINIE ZASTĘPCZEJ należy przez to rozumieć rodzinę, która tymczasowo lub stale opiekuje się i wychowuje dzieci, które zostały osierocone, odrzucone lub, których rodzice biologiczni nie są w stanie zapewnić im bezpieczeństwa i opieki. Rodzina zastępcza kieruje się dobrem dziecka i poszanowaniem jego praw, w szczególności prawa do: wiedzy o jego pochodzeniu, podtrzymywania kontaktu emocjonalnego z rodziną naturalną oraz swobodnego kontaktu z rodzicami i osobami bliskimi, poszanowania godności i ochrony przed wszelkimi formami przemocy. Intencją i założeniem opieki zastępczej jest jej tymczasowość w związku z czym dziecko powinno przebywać w niej do

momentu uregulowania sytuacji życiowej własnej rodziny. Oczywiście nie można wykluczyć i takich sytuacji, gdzie dziecko pozostanie pod opieką rodziców zastępczych do momentu osiągnięcia pełnoletności lub usamodzielnienia.

RODZINNYM DOMU DZIECKA należy przez to rozumieć rodzinę, która tymczasowo sprawuje pieczę nad dziećmi pozbawionymi całkowicie lub częściowo opieki. Rodzinny dom dziecka jest formą rodzinnej pieczy zastępczej, w której przebywać może w tym samym czasie nie więcej niż 8 dzieci oraz osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej. W razie konieczności dopuszczalne jest umieszczenie w tym samym czasie większej liczby dzieci.

PLACÓWCE OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZEJ należy przez to rozumieć placówkę, która zapewnia dziecku całodobową ciągłą lub okresową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby bytowe, rozwojowe, w tym emocjonalne, społeczne, religijne, a także zapewnia korzystanie z przysługujących na podstawie odrębnych przepisów świadczeń zdrowotnych i kształcenia. Placówka opiekuńczo wychowawcza jest formą instytucjonalnej pieczy zastępczej.

PLACÓWCE OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZEJ TYPU RODZINNEGO należy przez to rozumieć całodobową placówkę opiekuńczo-wychowawczą tworzącą jedną, wielodzietną rodzinę dla dzieci, którym nie znaleziono rodziny zastępczej lub przysposabiającej, która wychowuje dzieci w różnym wieku, w tym dorastające i usamodzielniające się; umożliwia wspólne wychowanie i opiekę licznemu rodzeństwu; zapewnia dzieciom kształcenie, wyrównywanie opóźnień rozwojowych i szkolnych; ustala zasady kontaktów dziecka z rodzicami w porozumieniu z sądem, centrum pomocy i ośrodkiem adopcyjno-opiekuńczym.

PORADNICTWIE SPECJALISTYCZNYM należy przez to rozumieć poradnictwo prawne, psychologiczne i rodzinne, świadczone osobom i rodzinom, które mają trudności lub wskazują potrzebę wsparcia.

PORADNICTWIE RODZINNYM należy przez to rozumieć poradnictwo obejmujące problemy funkcjonowania rodzin, w tym problemy wychowawcze w rodzinach naturalnych, zastępczych i rodzinnych domach dziecka oraz problemy opieki nad osobą niepełnosprawną, a także terapię rodzinną.

TERAPII RODZINNEJ należy przez to rozumieć zadania psychologiczne, pedagogiczne, socjologiczne mające na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania jej funkcji.

RODZINIE należy przez to rozumieć osoby spokrewnione lub niespokrewnione, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące.

PRACY SOCJALNEJ należy przez to rozumieć pracę zawodową, która ma na celu pomoc rodzinom w wzmocnieniu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych.

3. Podstawa prawna opracowania Programu.

1. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
2. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
3. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
4. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Pilskiego na lata 2008 -2015.

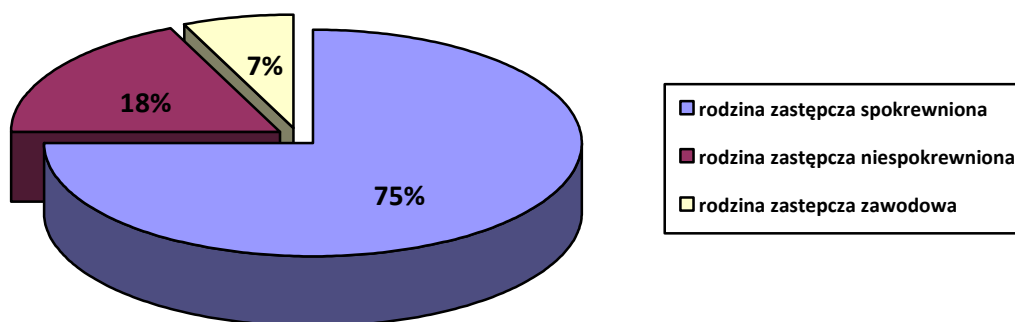
4. Diagnoza stanu - piecza zastępcza w Powiecie Pilskim.

Liczba rodzin zastępczych w Powiecie Pilskim jest stale zmienna, na co wpływają orzeczenia sądów rodzinnych, na mocy których jedne rodziny zostają ustanawiane, a inne z kolei rozwiązane. Na terenie Powiatu Pilskiego w 2011 roku funkcjonowało 199 rodzin zastępczych.

Głównym założeniem uchwalonej w dniu 9 czerwca 2011 r. ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, jest pozostawienie dziecka w rodzinie naturalnej, a w sytuacji gdy dziecko przebywa w rodzinie zastępczej, podejmowanie przewidzianych przepisami prawa czynności umożliwiających jego powrót do rodziny biologicznej. Ustawa wskazuje na wykorzystanie różnorodnych form, które wspierają dziecko i rodzinę w różnych aspektach, począwszy od pomocy w środowisku lokalnym, świadczonej przez samorządy gminne i organizacje pozarządowe takie jak środowiskowe ogniska wychowawcze, kluby środowiskowe wspierające młodzież, różne formy rehabilitacji dla dzieci niepełnosprawnych, poprzez formy samopomocy na szczeblu powiatowym np. Środowiskowy Dom Samopomocy, aż do rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej, czyli rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo- wychowawczych, sprawowanej przez samorząd powiatowy.

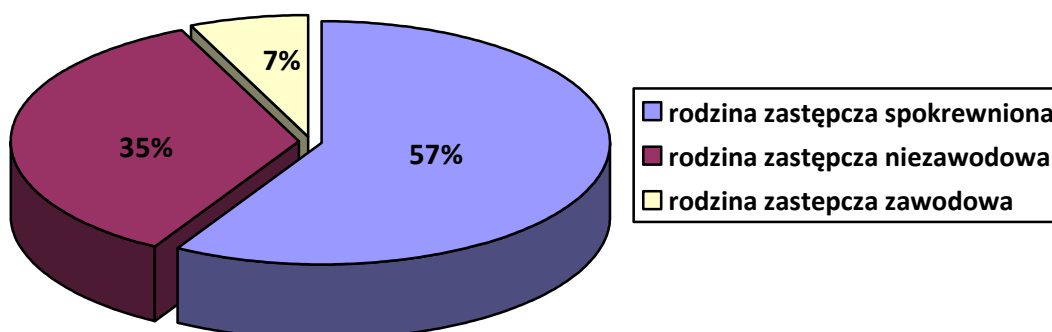
Wspomniana ustawa zmieniła dotychczasową klasyfikację rodzin zastępczych oraz wysokość świadczeń wypłacanych rodzinom zastępczym na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej, jednorazowego świadczenia na niezbędne wydatki związane z potrzebami przyjmowanego dziecka, świadczeń na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki, czy zagospodarowanie dzieci opuszczających rodziny zastępcze oraz placówki opiekuńczo - wychowawcze.

W 2011 roku klasyfikacja rodzinnej pieczy zastępczej kształtowała się następująco:



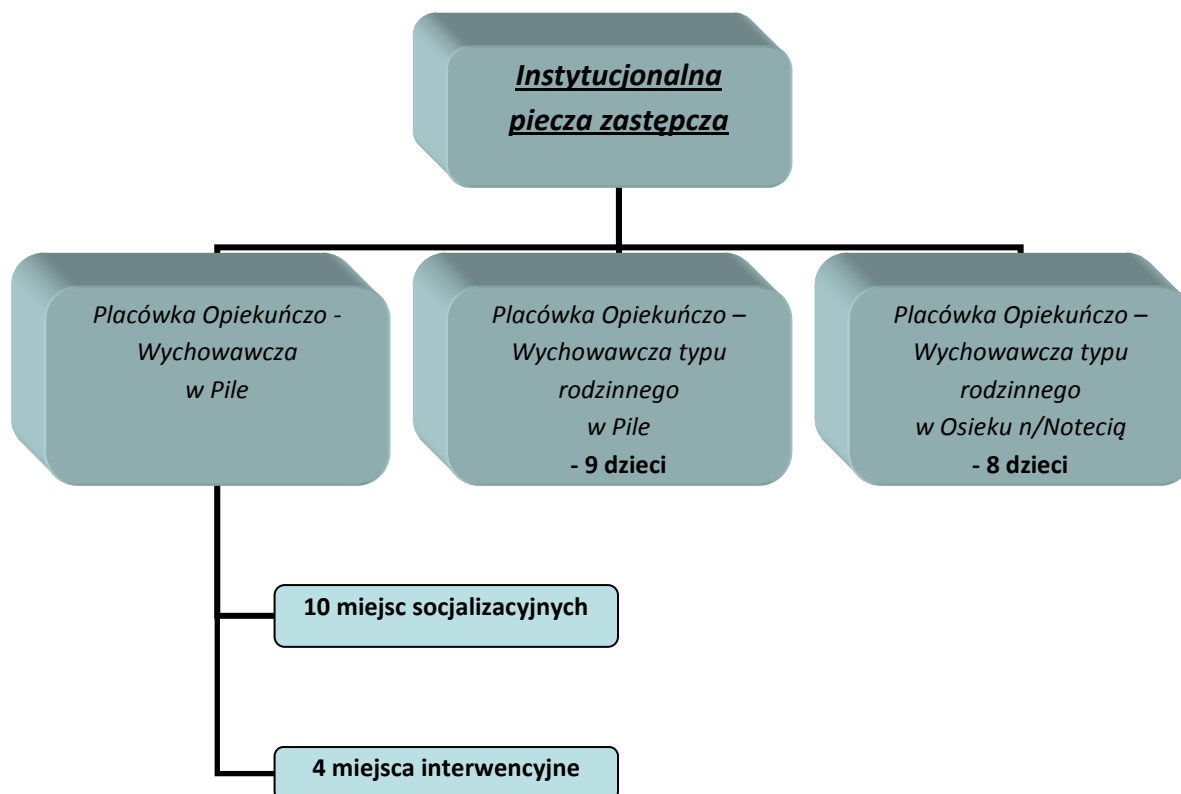
Od 1 stycznia 2012 roku klasyfikacja dotycząca rodzinnej pieczy zastępczej uległa zmianom. Rodziną zastępczą spokrewnioną zostają tylko i wyłącznie osoby będące wstępnymi (dziadkami) lub rodzeństwem dziecka. Zmianie uległo również nazewnictwo obecnych rodzin zastępczych niespokrewnionych na rodziny zastępcze niezawodowe, natomiast klasyfikacja zawodowych rodzin zastępczych pozostała bez zmian.

Od dnia wejścia w życie wymienionej ustawy klasyfikacja obecnych rodzin zastępczych w Powiecie Pilskim przedstawia się następująco:



Pomimo ciągłych zmian w liczbie rodzin zastępczych, na terenie Powiatu Pilskiego nie obserwuje się tendencji spadkowej. Problem braku właściwej opieki rodzicielskiej nad dziećmi jest nadal aktualny, na co wskazuje rosnąca liczba dzieci umieszczanych w różnych formach rodzinnej opieki zastępczej.

Formami instytucjonalnej opieki zastępczej są placówki opiekuńczo wychowawcze typu:



Diagnoza istniejącej infrastruktury w zakresie pomocy dziecku i rodzinie:

NAZWA PLACÓWKI - ORGAN PROWADZĄCY	RODZAJ PROWADZONEJ DZIAŁALNOŚCI
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pile	Zapewnienie opieki i wychowania dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodzicielskiej w formach instytucjonalnych wsparcia dziennego i opiece rodzinnej. Prowadzenie działalności diagnostyczno – konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie kandydatów zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, szkolenie osób zgłaszających gotowość pełnienia funkcji rodzin zastępczych, prowadzenia rodzinnego domu dziecka.
Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Pile	Zapewnienie całodobowego schronienia ofiarom przemocy w rodzinie, oraz zapewnienie terapii mającą na celu przezwyciężenie sytuacji kryzysowej.
Środowiskowy Dom Samopomocy „CARITAS” w Pile	Zapewnienie oparcia społecznego osobom z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzinom poprzez świadczenie

	specjalistycznych usług opiekuńczych w systemie dziennym.
Świetlica socjoterapeutyczna przy Dziennym Domu Pomocy w Pile - organ prowadzący to Gmina Piła - Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pile	Udzielanie pomocy pedagogicznej, prowadzenie terapii pedagogicznej, prowadzenie zajęć wychowawczych oraz kompensacyjnych.
Świetlica socjoterapeutyczna - organ prowadzący to Stowarzyszenie „Nasze Dzieci” w Wyrzysku	Pełnienie funkcji opiekuńczo-wychowawczych typu dziennego tj. pomoc w nauce, zajęcia rekreacyjne, dożywanie.
Świetlica socjoterapeutyczna w Wysokiej – organ prowadzący to Gmina Wysoka - Urząd Miasta i Gminy w Wysokiej	Pełnienie funkcji opiekuńczo-wychowawczych typu dziennego tj. pomoc w nauce, wyrównywanie deficytów rozwojowych, pomoc w radzeniu sobie w relacjach z rówieśnikami, utrzymywanie stałego kontaktu z rodziną, zajęcia rekreacyjne, dożywanie.
Świetlica socjoterapeutyczna w Łobżenicy Dębno, Liszkowo – organ prowadzący to Gmina Łobżenica – Urząd Miasta w Łobżenicy	Prowadzenie specjalistycznej diagnozy indywidualnej dziecka, prowadzenie dokumentacji pracy z dzieckiem, pomaganie w nauce oraz w radzeniu sobie w relacjach z rówieśnikami.

5. Cele i kierunki działania.

System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców.

W obliczu rosnącej liczby dzieci opuszczonych i zaniedbanych rodzina zastępcza jako jedna z form wychowania - najbardziej zbliżona charakterem do rodziny naturalnej, stanowi bardzo ważny element w systemie opiekuńczo - wychowawczym. Dlatego też słuszne jest kontynuowanie prac nad jej udoskonaleniem i stwarzaniem takich warunków, które pozwoliłyby rodzicom zastępczym na pełną realizację zadań wychowawczych.

Głównym celem Programu jest tworzenie i wspieranie rodzinnych form opieki zastępczej. Obejmuje on cele szczegółowe oparte na propagowaniu idei rodzicielstwa zastępczego, poszukiwanie i szkolenie kandydatów na niezawodowe i zawodowe rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz pomoc usamodzielnianym wychowankom opuszczających rodziny zastępcze i placówki opiekuńczo-wychowawcze.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pile jako Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej realizuje powyższe cele wyznaczając następujące kierunki działań:

- 1) prowadzenie naboru kandydatów zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- 2) kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- 3) organizowanie szkoleń dla kandydatów zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej;
- 4) organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, wydawanie świadectw ukończenia tych szkoleń oraz opinii dotyczącej predyspozycji do pełnienia funkcji dyrektora i wychowawcy w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;
- 5) zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców zastępczych, wspieranie ich w pełnieniu ról rodzicielskich i wychowawczych, dostarczaniu wiedzy i umiejętności w zakresie opieki i wychowania dzieci, pomaganiu w prowadzeniu mediacji w sytuacjach konfliktowych, rozwiązywaniu problemów rodzinnych oraz udzielanie pomocy w zakresie budowania prawidłowej więzi emocjonalnej, a także wsparcie w przygotowaniu wychowanków do usamodzielnienia.
- 6) zapewnianie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych;
- 7) organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy;
- 8) prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;
- 9) zapewnianie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego;
- 10) dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej;
- 11) prowadzenie działalności diagnostyczno-konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka,

a także szkolenie i wspieranie psychologiczno-pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczę;

- 12) przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- 13) zapewnianie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego;
- 14) zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających;
- 15) organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wycieczki.

Rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka obejmuje się opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, który działaniami swoimi zmierza w kierunku realizacji wyznaczonych w programie celów. Koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej wyznacza Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej, po zasięgnięciu opinii odpowiednio rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka.

Do zadań koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej należy w szczególności:

- 1) udzielanie pomocy rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej;
- 2) przygotowanie, we współpracy z asystentem rodziny i odpowiednio rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka, planu pomocy dziecku;
- 3) pomoc rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka w nawiązaniu wzajemnego kontaktu;
- 4) zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej;
- 5) zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających;
- 6) udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej.

Zadaniem pieczy zastępczej jest zapewnienie:

- 1) realizacji planu pracy z rodziną lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka.

2) przygotowanie dziecka do :

- a) godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia, poprzez kształtowanie odpowiednich postaw ideowo-moralnych,
- b) pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki; przygotowanie do życia społecznego,
- c) nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, w celu łagodzenia utraty więzi faktycznej i emocjonalnej z rodziną, kształtowanie umiejętności pracy i organizowania wolnego czasu.

3) zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno-rekreacyjnych.

Zasady doboru rodziców zastępczych i kierowania dziećmi do rodzin zastępczych.

Zasady doboru rodziny zastępczej oraz kierowania do niej dziecka nie powinny być dziełem przypadku. W myśl obowiązujących przepisów pełnienie funkcji rodziny zastępczej może być powierzone małżeństwu lub osobie samotnej jeśli spełniają następujące warunki:

- 1) dają gwarancję należytego wykonywania zadań rodziny zastępczej (tzn. są zdolni do poświęceń, potrafią zrozumieć i zaspokoić potrzeby uczuciowe i wychowawcze dziecka),
- 2) mają obywatelstwo polskie, stałe miejsce zamieszkania w Polsce i korzystają z pełni praw obywatelskich,
- 3) nie były pozbawione praw obywatelskich i opiekuńczych,
- 4) nie są chore na chorobę uniemożliwiającą opiekę nad dzieckiem, co zostało stwierdzone zaświadczeniem lekarskim,
- 5) mają odpowiednie warunki mieszkaniowe oraz stałe źródło utrzymania.

Limit tworzonych rodzin zastępczych zawodowych.

Uwzględniając przeprowadzone analizy Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pile podjęcie czynności mające na celu utworzenie po jednej rodzinie zastępczej zawodowej w danym roku kalendarzowym tj. w roku 2012, 2013 i 2014.

Jest to jednak zadanie bardzo trudne, zależne od wielu czynników takich jak: wyłonienie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, przeszkolenie kandydatów na rodziców zastępczych, odpowiednie warunki lokalowe rodziny zastępczej oraz płynność finansowa Powiatu.

Do realizacji celu głównego zawartego w programie – założono wykonanie następujących celów szczegółowych:

- 1) utworzenie jednej zawodowej rodziny zastępczej w każdym roku kalendarzowym tj. 3 zawodowe rodziny zastępcze w latach 2012-2014;

- 2) przeprowadzenie kampanii na rzecz pozyskiwania kandydatów na rodziny zastępcze w każdym roku kalendarzowym;
- 3) zorganizowanie szkoleń dla pozyskanych kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej;
- 4) zorganizowanie szkoleń dla istniejących rodzin zastępczych w celu zwiększenia ich kompetencji opiekuńczo – wychowawczych;
- 5) utworzenie grup wsparcia dla rodzin zastępczych;
- 6) objęcie rodzin zastępczych specjalistycznym poradnictwem (w tym pomoc psychologiczna i pedagogiczna);
- 7) objęcie rodzin zastępczych opieką koordynatora- zgodnie z ustawą;
- 8) współpraca z asystentami rodzin naturalnych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej na rzecz ich powrotu do środowiska rodzinnego;
- 9) organizacja spotkań dzieci przebywających w rodzinach zastępczych z rodzicami naturalnymi;

Programu adresowany jest do:

- osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
- rodzin zastępczych,
- rodzinnych domów dziecka,
- placówek opiekuńczo – wychowawczych,
- rodzin biologicznych.

Koordinatorem Programu jest:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pile, które jest Organizatorem Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Powiecie Pilskim.